

INLEIDING

Smallerland staat de komende vier jaar - net als de meeste gemeenten in Nederland- voor een grote opgave. De economische situatie maakt, dat rekening moet worden gehouden met zeer aanzienlijke bezuinigingen vanuit het Rijk. Waar in de afgelopen decennia steeds sprake was van groei, dreigt nu een situatie van mogelijke stilstand. De werkloosheid loopt snel op en daarmee ook het aantal uitkeringsgerechtigden.

Het college wil echter alles op alles zetten om de lijn die in de afgelopen periodes is ingezet door te trekken! Dat betekent, dat het college blijft streven naar ontwikkeling in plaats van consolidatie. Dat houdt dus ook in dat het college uit blijft gaan van een realistisch groeiscenario en sterke ambities.

Daarbij staan voor het college twee zaken centraal: het anticiperen van de gevolgen van de economische crisis en het afmaken van in de vorige periode in gang gezette ontwikkelingen. Beide zijn nauw met elkaar verbonden. Immers realisatie van centrumplannen en ambities op het gebied van bijvoorbeeld cultuur en recreatie zorgt voor werkgelegenheid.

Gegeven het financiële perspectief zal het onvermijdelijk blijken – soms pijnlijke - keuzes te maken. Hierbij geldt, dat het bestaande sociaal beleid wordt ontzien en dat het voorzieningenniveau zo goed mogelijk in stand wordt gehouden.

Het behoedzame financieel beleid, zoals dat in de afgelopen periodes is gevoerd wordt voortgezet. Dat betekent, dat uitgegaan wordt van een jaarlijks sluitende begroting en zoveel mogelijk met eenmalige middelen wordt gefinancierd.

Dit collegeprogramma beperkt zich tot een aantal hoofdlijnen, gelet op de grote onzekerheden ten aanzien van de financiële ruimte. Zoals in iedere periode zullen zich echter ook in de komende vier jaar kansen voor doen. Het is meer dan ooit zaak die tijdig te onderkennen en te benutten, wanneer ze aansluiten bij de ingezette lijn.

De blijvend hoge ambities van het college, gecombineerd met de financiële opgave maakt deze periode niet tot een gemakkelijke. Wel tot een zeer uitdagende.

Samengevat zijn de speerpunten van het collegebeleid in de komende periode:

- werk,werk,werk
- ontwikkeling
- afmaken grote projecten
- een sterk sociaal gezicht
- kansen onderkennen en benutten
- een gezond en evenwichtig financieel beleid
- niet het probleem, maar de oplossing is leidend

WERK EN INKOMEN

Op het moment, dat dit collegeprogramma wordt geschreven, bedraagt de werkloosheid in Smallingerland 10 % en is er een duidelijke tendens naar een verdere stijging. Voor het college is dit een onaanvaardbare situatie. Het hebben van werk maakt mensen economisch zelfstandig en maatschappelijk actief. Het bevorderen van de werkgelegenheid is daarom voor het college deze periode de eerste prioriteit. Het college zal zich tot het uiterste inspannen om aan het eind van deze periode de werkloosheid terug te dringen tot het Fries gemiddelde. Daartoe wil het college een stevig sociaal-economisch beleid voeren dat uitgaat van een integrale aanpak volgens drie hoofdthema's:

- het bevorderen van het vestigingsklimaat
- het intensiveren van het acquisitiebeleid
- het reactiveren van mensen

Om het vestigingsklimaat te bevorderen wil het college onder meer de regeldruk verminderen, de communicatie verbeteren en zich inspannen voor het verbeteren van de (ICT)infrastructuur. In deze perioden zullen de mogelijkheden voor het revitaliseren van bestaande bedrijfsterreinen – met name de Tussendiepen – in kaart worden gebracht. Het al in gang gezette beleid met betrekking tot starters en woon/werk combinaties zal worden voortgezet. Het college wil een actief wervingsbeleid gaan voeren op woon/werkcombinaties. Met voldoende aantrekkelijke locaties en het aanbieden van eventuele andere ondersteuning moet Smallingerland zich op dit gebied sterk onderscheiden van andere noordelijke gemeenten.

Door het herschikken van mensen en middelen wil het college het acquisitiebeleid intensiveren. Het college streeft naar een actieve inbreng van het bestaande bedrijfsleven bij de acquisitie van nieuwe bedrijven. De contacten met het bestaande bedrijfsleven zullen daarom verder worden geïntensiveerd. Het streven is dat in deze periode alle ondernemers minimaal 1 keer contact hebben gehad met de gemeentelijke organisatie. Buiten Friesland is de naamsbekendheid van Smallingerland gering. Dat is een handicap bij het acquisitiebeleid. Het college wil daarom in deze periode geleidelijk aan op alle gemeentelijke uitingen Drachten-Smallingerland gaan gebruiken als aanduiding van de gemeentenaam. Drachten is een prettige woon/werk gemeente met een sterke regionale functie in Noord-Nederland. De vele voorzieningen, het sterke sociale en culturele profiel samen met de centrale ligging maakt het tot een aantrekkelijke vestigingsmogelijkheid voor burgers en bedrijven. Het college wil deze positieve aspecten in de komende periode met nadruk over het voetlicht brengen.

Het college wil in overleg met H en I 2011 alle bedrijven verplichten een bijdrage te leveren aan de activiteiten in en rondom het centrum, bijvoorbeeld in de vorm van een ondernemersfonds. Om mensen in een uitkeringssituatie te (re)activeren zal de samenwerking tussen Economische Zaken en Sociale Zaken verder worden verstevigd. Jongeren beneden de 27 jaar, die in een uitkering belanden, moeten binnen twee maanden aan werk of scholing zijn geholpen. Het college wil daartoe ongeveer 50 leer/werkplekken creëren binnen de ambtelijke organisatie en door de gemeente gesubsidieerde instellingen. Bij aanbestedingen wil het college concrete afspraken maken over leer/werkplekken binnen het aanbestede werk. Daarnaast zal het college een actieve rol vervullen in het leggen van verbindingen tussen onderwijs, bedrijfsleven en sociale zaken.

De openingstijden van detailhandelszaken zijn vastgelegd in de "verordening winkeltijden Smallingerland (2007)", vastgesteld door de gemeenteraad. De collegepartijen zien deze periode geen noodzaak om met voorstellen te komen om koopzondagen mogelijk te maken.

RUIMTE, WONEN, DUURZAAMHEID

De sterke regiofunctie van Drachten komt onder meer tot uiting in het centrum. Meer dan 30% van de bezoekers aan het centrum komt van buiten de gemeentegrenzen. Daarmee is het centrum een economische factor van betekenis voor Smallingerland.

Er is een ontwikkeling in gang gezet om de kwaliteit van het centrum een sterke impuls te geven. Het college wil onverkort vasthouden aan de ambities die in het Masterplan Centrum zijn geformuleerd. De herontwikkeling van het Raadhuisplein en Vogelzang zijn in deze periode de speerpunten. De middelen die daarvoor zijn gereserveerd blijven voor deze projecten beschikbaar. Daarnaast wil het college een actief beleid voeren voor een schoon centrum, de communicatie rondom de projecten intensiveren en het tegengaan van ongewenste graffiti

Het college wil de herstructurering van de wijken Noord-Oost en De Bouwen met kracht voort zetten en – voor zover het gaat om het gemeentelijk aandeel - zoveel mogelijk in deze periode af ronden. Daarmee lijkt de herstructureringsopgave van oude wijken echter niet voltooid. Het college wil de komende periode benutten om duidelijkheid te krijgen over de vraag waar en hoe na Noord Oost en De Bouwen de woonkwaliteit van oude(re) wijken kan worden verhoogd.

In deze periode zal op één of meer locaties welstandsvrij bouwen zijn gerealiseerd. Het college wil marktpartijen en woningbouwcorporaties uitdagen om in vernieuwende concepten iets te doen aan jongerenhuisvesting.

Smallingerland zal in deze periode over het geheel genomen nog groei in inwonertal kennen. In de dorpen moet echter op de langere termijn rekening gehouden worden met een stagnerende bevolkingsontwikkeling. Dat kan gevolgen hebben op verschillende beleidsterreinen (bijvoorbeeld onderwijs, volkshuisvesting, sport). Duidelijk is, dat bij een stagnerende of teruglopende bevolking het voorzieningenniveau onder druk zal komen te staan. Om de leefbaarheid in de dorpen ook op de lange(re) termijn te kunnen waarborgen zal het college een samenhangende visie ontwikkelen uitgaande van een integrale benadering. Deze visie zal halverwege deze periode worden gepresenteerd. Daarop vooruitlopend wil het college de mogelijkheden verruimen om vrijkomende boerderijen een andere bestemming te geven en kleinschalige initiatieven blijven stimuleren.

Smallingerland is onderscheidend op gebied van ruimte en wonen, werken en recreëren, en wil deze functies harmonieus combineren. Dat betekent ook dat we behoedzaam omgaan met onze leefomgeving en invulling geven aan het begrip duurzaamheid, vanuit verschillende gezichtspunten. Basis daarvoor is de kadernotitie Duurzame Ontwikkeling Smallingerland 2009-2012.

Concreet noemen wij hier enkele voorbeelden:

- de gemeentelijke organisatie (eigen gebouwen, wagenpark en fair trade),
- woningbouw nieuwe en bestaande bouw (uitvoering geven aan afspraken woonakkoord en Energieakkoord Noord Nederland),
- mobiliteit (veilige fietsroutes, elektrische oplaadpunten,
- waterbeheer (stimuleren aanleg vegetatiedaken, vergroten hemelwatergebruik),
- groen en ruimte (zorgvuldig en efficiënt ruimtegebruik, ecologisch groenbeheer, meer gebruik van dimmers en led verlichting in de openbare verlichting),
- gezondheid en gedrag (dmv een voorzieningenniveau op het gebied van sport, spelen en kunst-en cultuur dat uitdaagt tot gezond leven en bewegen),
- Educatie (dmv natuurcentrum de Natuurij en de relatie met Gobabis).

CULTUUR

Cultuur is één van de beleidsterreinen waar Smallingerland zich in onderscheidt. Een bovengemiddeld cultureel klimaat draagt bij aan het vestigingsklimaat voor bedrijven en inwoners.

En daarmee aan de groei doelstelling van het college.

In de vorige collegeperiode is veel energie gestoken in de ontwikkeling van een ambitieus cultuurbeleid en een begin gemaakt met de uitvoering daarvan. Het college beschouwt het bevorderen van het culturele klimaat ook in de komende periode als één van de speerpunten van het beleid. De ambities op dit terrein blijven hoog. Dat houdt in, dat het college onverminderd wil inzetten op de uitvoering van de plannen zoals die zijn weergegeven in de cultuurnota "Meemaken". De in gang gezette inhoudelijke samenwerking tussen de diverse culturele instellingen acht het college daarbij van groot belang.

De clustering van verschillende instellingen in één gebouw, zoals die in de vorige periode werd nagestreefd, lijkt door de veranderde economische omstandigheden niet langer haalbaar. De huisvesting van een aantal culturele instellingen voldoet echter duidelijk niet meer aan de eisen van deze tijd en behoeft dringend verbetering. Het college wil de gereserveerde middelen voor de cultuur clustering (13 miljoen euro) daarvoor inzetten. Uitgangspunt daarbij is, dat de grootste nood het eerst wordt aangepakt. Concreet houdt dit in dat eerst gekeken wordt naar de huisvesting van de Meldij en de Lawei. Daarbij wil het college de oorspronkelijke clustering gedachte wel zoveel mogelijk overeind houden. Mochten zich kansen voordoen om (onderdelen van) culturele instellingen onder één dak te brengen, dan heeft dat nadrukkelijk de voorkeur van het college. Samenwerking met één of meer marktpartijen is daarbij niet uitgesloten, maar mag niet tot vertraging leiden. Binnen een periode van 1 tot 2 jaar moet daadwerkelijk een begin zijn gemaakt met de noodzakelijke verbeteringen.

Puntsgewijs:

- het college houdt vast aan de hoge ambities op het gebied van cultuurbeleid
- de gereserveerde middelen voor het fysiek clusteren van culturele instellingen (13 miljoen euro) blijven beschikbaar voor het verbeteren van de huisvesting situatie van een aantal culturele instellingen
- binnen een periode van 1 tot 2 jaar moet daadwerkelijk een begin zijn gemaakt met het verbeteren van de huisvestingssituatie.
- bij het verbeteren van de huisvestingssituatie blijft de oorspronkelijke clustering gedachte zoveel mogelijk het uitgangspunt.
- het college gaat op zoek naar extra kansen (bijvoorbeeld door samenwerking met marktpartijen), maar dat mag niet leiden tot vertraging
- de in gang gezette inhoudelijke samenwerking en de daaruit voortvloeiende activiteiten en evenementen, wordt met kracht verder uitgebouwd.

TOERISME, RECREATIE, SPORT

Toerisme en recreatie is één van de meer kansrijke economische sectoren in Friesland. Dat geldt zeker ook voor Smallingerland. Het toeristisch product "Smallingerland" kan nog op verschillende punten verder worden verstevigd. Nodig daarvoor is, dat de toeristische infrastructuur verder wordt uitgebouwd. Heropening van het Polderhoofdkanaal kan daaraan een bijdrage leveren, mits niet al te veel beperkingen worden gesteld aan het daadwerkelijk gebruik van het kanaal gedurende het vaarseizoen. Heropening van het kanaal is op tal van punten nog onzeker. Wanneer die onzekerheden zijn weggenomen en het oorspronkelijke doel van de heropening gewaarborgd blijft, is een extra financiële inspanning van € 900.000 bespreekbaar. Voorwaarde daarvoor is wel, dat met die extra financiële bijdrage geen enkel financieel risico voor de gemeente overblijft.

Meer nog dan heropening van het Polderhoofdkanaal kan het terug brengen van de Drachtstervaart een positieve bijdrage leveren aan het toeristisch product Smallingerland. In de vorige periode is een begin gemaakt met realisering van dit voor Smallingerland belangrijke project. In de komende

collegeperiode zal er voortvarend worden gewerkt om de oorspronkelijke doelstellingen te realiseren. Het college wil ook in de komende periode met de projectontwikkelaar samen werken om het project weer vlot te trekken. Hierbij zal een onafhankelijke derde worden gevraagd om deze samenwerking gestalte te geven..

Het zwembad De Welle is een belangrijke publiekstrekker. Het is het enige 50 meter bad in de noordelijke provincies. Het bad is onlangs opgeknapt, maar beschikt niet over een A status. Om het als topsportvoorziening geschikt te maken zullen op de langere termijn ingrijpende keuzes moeten worden gemaakt. In de komende twee jaar wil het college duidelijkheid hebben over de richting van die keus: ofwel een grondige renovatie, dan wel nieuwbouw. Bij nieuwbouw denkt het college aan een combinatie van topsport en een grootschalige recreatie voorziening met als voedingsgebied de minimaal de drie noordelijke provincies. Oftewel een dag attractie van formaat.

SAMENWERKING

Onder het motto: “niet voor maar met mensen denken ”, is in de afgelopen periode veel aandacht geweest voor burgerparticipatie. Het college wil nadrukkelijk door gaan met deze wijze van werken en waar mogelijk deze nog intensiveren. Het college streeft naar een dienstbare en faciliterende overheid. Niet het probleem moet leidend zijn in het handelen van bestuur en ambtelijke organisatie maar de oplossing. Vanuit die basishouding streeft het college naar een open en constructieve verhouding met inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en gemeenteraad en met andere overheden.

De communicatie met wijken en dorpen zal worden geïntensiveerd. Iedere wethouder zal voor een aantal specifieke wijken en dorpen optreden als eerste bestuurlijk aanspreekpunt voor hen optreedt. Het wethoudersspreekuur zal actief onder de aandacht worden gebracht.

Het bestuurlijk landschap in Friesland is aan het veranderen. Het college wil een actieve rol spelen in de discussie over mogelijke gemeentelijke herindeling. De eerste voorkeur gaat daarbij uit naar een variant waarbij zoveel mogelijk recht wordt gedaan aan de centrumfunctie van Drachten. Wanneer daar geen mogelijkheden voor blijken, zijn andere oplossingen niet op voor hand uitgesloten. In de vorige periode is besloten om een onderzoek te doen naar een mogelijk samengaan van Smallerland en Heerenveen. Dat onderzoek zal in deze periode worden afgerond.

Het college blijft het van het grootste belang vinden, dat Drachten aansluiting krijgt op het landelijk spoorwegennet. Smallerland blijft dan ook bereid daarvoor een substantiële financiële bijdrage te leveren. Mede gelet op het verslechterde financiële perspectief, de bijdragen op andere projecten die de provincie ons vraagt en de druk die dat oplevert op de financiële ruimte van de gemeente wil het college opnieuw met het provinciebestuur in gesprek.

FINANCIEN

Smallerland ziet zich, net als andere gemeenten in Nederland de komende jaren geconfronteerd met een aanzienlijke financiële problematiek. Die vloeit rechtstreeks voort uit de te verwachten bezuinigingen vanuit het Rijk. Op dit moment is onbekend hoe groot de invloed daarvan zal zijn op de gemeentelijke begroting. Ook is nog onbekend in welk tempo die rijksbezuinigingen effect zullen sorteren.

Duidelijk is wel, dat Smallerland niet zal ontkomen aan een flinke bezuinigingsopgave. Om sturing te kunnen blijven geven wil het college anticiperen op de verslechterende financiële omstandigheden door al in deze periode een aanzienlijke bezuiniging door te voeren.

In de komende vier jaar wil het college in totaal 4 miljoen euro structureel bezuinigen. Aandacht voor onderwijs blijft nodig. Ondanks dat er op dit terrein de afgelopen jaren veel is gebeurd zijn er nog verschillende probleemsituaties. De RENN4 basisschool en de Swetten/Ambyld hebben daarbij de eerste prioriteit. Het college wil daarom, 0,4 miljoen van de bezuiniging gebruiken om te herinvesteren in onderwijshuisvesting.

Bij het bepalen van waarop kan worden bezuinigd volgt het college de volgende lijnen:

- kritisch kijken naar onbenutte ruimte in de begroting
- herijken van bestaand beleid
- herijken taken inclusief formatieve gevolgen
- kostendekkend maken van leges en tarieven
- optimaliseren van de efficiency van gesubsidieerde instellingen en eigen organisatie

Het college wil op die manier 4 miljoen bezuinigen, zonder lastenverzwaring voor burgers en bedrijfsleven en zonder het voorzieningenniveau onverantwoord aan te tasten. Het college wil het zwaartepunt van de te nemen maatregelen zoveel mogelijk in de eerste jaren van deze periode leggen. Op dit moment is het niet goed mogelijk om een zorgvuldige afweging te kunnen maken met betrekking tot de maatschappelijke effecten van de noodzakelijke maatregelen. Daarom wil het college bij de begroting 2011 en verder de exacte verdeling over de verschillende jaarschijven vaststellen.. Dan ook zullen de te nemen maatregelen voor het eerste jaar nader worden gepreciseerd. Bij de begroting 2012 en verder zal invulling worden gegeven aan de maatregelen vanaf 2012.

De taakstelling van 4 miljoen voor deze periode is gebaseerd op de – beperkt beschikbare - informatie vanuit het rijk in combinatie met het beeld dat oprijst uit de gemeentelijke meerjarenraming. Het is daarmee een eerste zo goed mogelijke schatting. Het college houdt er rekening mee, dat ook na deze periode verdere bezuinigingen nodig zijn. Het zal daarom in 2012 een agenda opstellen met bezuinigingsmogelijkheden, die de 4 miljoen te boven gaan. Bij die zogenaamde tweede tranche zullen alle mogelijkheden worden onderzocht, inclusief lastenverzwaring in de vorm van OZB verhoging.

TOT SLOT

Het woon- en ondernemersklimaat, de voorzieningen, het sociale en culturele leven bepalen samen en in onderlinge samenhang de vitaliteit van een gemeente. Smallerland is een vitale gemeente. Het is zaak die vitaliteit de komende periode verder te versterken, ondanks de verslechterde omstandigheden. Dat kan. Door kansen te grijpen waar die zich voor doen. Door de samenwerking te zoeken en de creativiteit bij organisaties en individuen te benutten. Daar zal het college zich de komende periode maximaal voor inzetten.